

Sammanfattning

I Monitormätningarna summeras den registrerade delen av alkoholanskaffningen med den oregistrerade delen för att på det sättet skapa en helhetsbild av den totala konsumtionen i landet. Den registrerade delen omfattar all alkohol som säljs via de registrerade försäljningskanalerna Systembolaget, restauranger och livsmedelsbutiker.

Den oregistrerade delen består av alkohol som tas in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol samt köp via internet. Systembolagets försäljning online ingår dock i den registrerade försäljningen.

För att kartlägga den oregistrerade delen av alkoholkonsumtionen genomförs frågeundersökningar riktade till ett representativt urval av befolkningen i åldrarna 17–84 år. Sedan årsskiftet 2019/2020 har alla som ingår i urvalet och har en mobiltelefon möjlighet att besvara enkäten via ett digitalt formulär, tillgängligt via en sms-länk. De som inte besvarar enkäten digitalt kontaktas i stället via telefon för en intervju. Detta gäller av naturliga skäl även personer som enbart har fast telefoni.

I den här rapporten presenteras aktuella beräkningar av den totala alkoholanskaffningen samt dess registrerade och oregistrerade delar fram till och med 2024. Tyngdpunkten ligger på uppgifter för den senaste tioårsperioden 2015–2024, som är indelad i två delperioder. Den första delperioden omfattar åren 2015–2019a och bygger på den tidigare metodiken, medan den andra omfattar åren 2019b–2024 och baseras på den nya metodiken.

I rapporten redovisas även förändringar i anskaffningen av de olika delmängderna under 2024 jämfört med 2023. Anskaffningen anges i, eller är baserad på, liter ren (100 %) alkohol per invånare 15 år och äldre.

Den totala alkoholkonsumtionen 2024

Sammanfattningsvis kan konstateras att den totala konsumtionen minskade med 2,2 procent under 2024 jämfört med 2023. Under 2024 uppgick konsumtionen till 8,40 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Jämfört med 2019 motsvarar detta en minskning med 6,5 procent.

Den registrerade försäljningen minskade med 0,8 procent under 2024 jämfört med 2023. Jämfört med 2019 har den registrerade delen däremot ökat med 2,6 procent.

Den oregistrerade konsumtionen sjönk med 10,9 procent under 2024 jämfört med 2023. Jämfört med 2019 har den oregistrerade delen minskat med 42,1 procent. Både resandeförseln och köp av smugglad alkohol var lägre under 2024 jämfört med 2019.

År 2024 utgjorde den registrerade andelen av den totala konsumtionen 87,3 procent, medan den oregistrerade andelen uppgick till 12,7 procent, se tabell 1.

Folkhälsomyndigheten har reviderat uppgifterna om restaurangförsäljningen för 2023. Revideringen innebär att försäljningen på restauranger justerades ned från 1,00 till 0,95 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Detta medför att både den totala konsumtionen och den registrerade delen har minskat i motsvarande grad jämfört med tidigare publicerade uppgifter. Dessutom har den oregistrerade delen justerats ner med knappt 0,5 centiliter för 2023. Detta innebär sammantaget att de tidigare publicerade uppgifterna om den totala konsumtionen 2023 har ändrats från 8,64 liter till 8,58 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre.

Tabell 1. Den totala konsumtionen i ren alkohol per invånare 15 år och äldre, samt andelarna registrerad och oregistrerad konsumtion åren 2019, 2023 och 2024.

	Förändring				
	2019	2023	2024	2019–2024	2023–2024
Totalt	8,98	8,58	8,40	-6,5 %	-2,2 %
Andelen registrerad	79,5 %	86,1 %	87,3 %	+7,8 procentenheter	+1,2 procentenheter
Andel oregistrerad	20,5 %	13,9 %	12,7 %	-7,8 procentenheter	-1,2 procentenheter

De registrerade delarna av konsumtionen

De registrerade delarna under 2024 jämfört med 2023

- Under 2024 uppgick den registrerade delen av konsumtionen till 7,33 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 0,8 procent jämfört med 2023.
- Både Systembolagets försäljning och försäljningen av folköl minskade något, medan restaurangförsäljningen ökade marginellt.
- Systembolagets försäljning minskade med 0,7 procent och försäljningen av folköl med 4,2 procent under 2024 jämfört med 2023. Restaurangförsäljningen ökade däremot med 0,3 procent.

De registrerade delarna under 2024 jämfört med 2019

- Under 2024 var den registrerade konsumtionen 2,6 procent högre jämfört med 2019, mätt i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre.
- Denna ökning berodde på att försäljningen både på Systembolaget restauranger steg. Jämfört med 2019 steg Systembolagets försäljning med 3,8 procent medan restaurangförsäljningen ökade med 5,6 procent.
- Däremot var försäljningen av folköl drygt 20 procent lägre under 2024 jämfört med 2019.

De oregistrerade delarna av konsumtionen

De oregistrerade delarna under 2024 jämfört med 2023

- Under 2024 uppgick den oregistrerade delen av konsumtionen till 1,07 liter ren alkohol per invånare (15 år och äldre), vilket motsvarar en minskning med 10,9 procent jämfört med 2023.
- Samtliga oregistrerade delmängder minskade under 2024 jämfört med 2023.
- Resandeförseln minskade med 0,7 procent och köp av smugglad alkohol med 25,2 procent. Internetköpen minskade med 28,4 procent. Systembolagets försäljning online ingår dock i Systembolagets registrerade försäljning.
- Den hemtillverkad alkoholen minskade med 14,4 procent.

De oregistrerade delarna under 2024 jämfört med 2019

- Konsumtionen av de oregistrerade delmängderna var 42,1 procent lägre 2024 jämfört med 2019.
- Den lägre nivån beror både på minskad resandeförsel och mindre köp av smugglad alkohol. Resandeförseln var 41,0 procent lägre och köp av smugglad alkohol 73,4 procent lägre 2024 jämfört med 2019.
- Både köp via internet och hemtillverkning ökade under perioden 2019–2024, men från låga nivåer.
- Köp via internet ökade med 4,5 procent och hemtillverkning med 13,4 procent.

De olika källornas andelar av den totala konsumtionen

De olika källornas andelar under 2024 jämfört med 2023

- Vissa förändringar skedde i de olika källornas andelar av totalkonsumtionen 2024 jämfört med 2023, se tabell 2.
- Systembolagets andel uppgick till 72,0 procent, vilket är en ökning med 1,0 procentenheter jämfört med 2023. Det är Systembolagets största andel av den totala konsumtionen sedan Monitormätningarna startade, bortsett från pandemiåren 2020 och 2021.
- Restaurangernas andel var 11,3 procent av den totala konsumtionen, en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med 2023.
- Folkölsförsäljningen uppgick till 4,0 procent. Det är 0,1 procentenheter mindre jämfört med året innan.
- Resandeförselns andel var 7,3 procent. Det är en marginell ökning med 0,1 procentenheter.
- Hemtillverkningens andel var 2,4 procent under 2024. Det är en minskning med 0,3 procentenheter.
- Köp av smugglad alkohol uppgick till 1,6 procent, vilket är en minskning med 0,5 procentenheter.
- Andelen som bestod av köp via internet uppgick till 1,4 procent, vilket är en minskning med 0,5 procentenheter jämfört med 2023.

De olika källornas andelar, under 2024 jämfört med 2019

- Under dessa fem år skedde relativt stora förändringar i de olika källornas andelar av den totala konsumtionen. Framför allt ökade försäljningen på Systembolaget, medan resandeförseln och köp av smugglad alkohol minskade, se tabell 2.
- Systembolagets andel var 72,0 procent under 2024. Det är en ökning med 7,2 procentenheter jämfört med 2019.
- Även restaurangernas andel ökade, från 10,0 till 11,3 procent.
- Resandeförselns andel uppgick under 2024 till 7,3 procent, vilket är en minskning med 4,3 procentenheter.
- Andelen köp av smugglad alkohol var 1,6 procent under 2024, vilket är en minskning med 4,1 procentenheter.
- Folkölets andel minskade samtidigt som andelarna hemtillverkat och köp via internet var större 2024 jämfört med 2019.

Tabell 2. De olika källornas andelar av den totala konsumtionen åren 2019, 2023 och 2024, samt förändringar i procentenheter.

Källa	Förändring i procentenheter				
	2019	2023	2024	2019–2024	2023–2024
<u>Registrerade källor:</u>					
Systembolaget	64,8 %	71,0 %	72,0 %	+7,2	+1,0
Restauranger	10,0 %	11,0 %	11,3 %	+1,3	+0,3
Folkölsförsäljning	4,7 %	4,1 %	4,0 %	-0,7	-0,1
<u>Oregistrerade källor:</u>					
Resandeförsel	11,6 %	7,2 %	7,3 %	-4,3	+0,1
Hemtillverkning	2,0 %	2,7 %	2,4 %	+0,4	-0,3
Köp av smugglad alkohol	5,7 %	2,1 %	1,6 %	-4,1	-0,5
Köp via internet *	1,2 %	1,9 %	1,4 %	+0,1	-0,5

* Systembolagets försäljning online ingår i Systembolagets registrerade försäljning

Förändringar i konsumtionen av olika dryckeskategorier

De olika dryckeskategoriernas andelar under 2024

- År 2024 uppgick andelen vin till 43,2 procent av den totala konsumtionen, följt av starköl med 32,4 procent och spritdrycker med 18,3 procent. Folköl stod för 4,0 procent och cider för 2,1 procent, se tabell 3.
- Jämfört med 2023 ökade andelen starköl med 1,0 procentenheter samtidigt som vinets andel minskade med 0,6 procentenheter. Övriga förändringar var små.

De olika dryckeskategoriernas andelar under perioden 2019–2024

- Rangordningen av dryckeskategoriernas andelar var oförändrad under hela perioden 2019–2024. Vin var den mest konsumerade drycken och cider den minst konsumerade, se tabell 3.
- Däremot har andelarnas storlek varierat något under perioden. Under 2024 var de dock relativt lika nivåerna 2019. Vinets andel ökade med 0,9 procentenheter och folkölets andel minskade med 0,7. Övriga förändringar var marginella, se tabell 3.

Tabell 3. De olika dryckeskategoriernas andelar av den totala konsumtionen 2019, 2023 och 2024, samt förändringar i procentenheter.

Dryck	Förändring i procentenheter				
	2019	2023	2024	2019–2024	2023–2024
Vin	42,3 %	43,9 %	43,2 %	+0,9	-0,6
Starköl	32,5 %	31,4 %	32,4 %	-0,1	+1,0
Spritdrycker	18,6 %	18,4 %	18,3 %	-0,3	-0,1
Folköl	4,7 %	4,1 %	4,0 %	-0,7	-0,1
Cider	1,9 %	2,2 %	2,1 %	+0,2	-0,2

Dominerande drycker per källa under 2024

- Försäljningen av vin stod för 50,0 procent av Systembolagets försäljning och starköl för 30,7 procent, mätt i liter ren alkohol.
- Restaurangförsäljningen dominerades av starköl som stod för 56,8 procent av försäljningen, följt av vin med 29,7 procent.
- Sprit stod för 42,8 procent av resandeförseln och starköl för 29,5 procent.
- Både sprit och vin stod för 39,0 procent av hemtillverkningen.
- Vad gäller köp av smuglad alkohol var starköl störst med en andel på 64,8 procent.
- Inom internethandeln var vin störst, med en andel på 60,8 procent.

Norsk gränshandel i Sverige

Den norska gränshandeln i Sverige beräknades under 2024 uppgå till 3,6 procent av Systembolagets försäljning mätt i ren alkohol, vilket är i stort sett på samma nivå som 2022 och 2023. Gränshandeln verkar ha stabiliserats på en nivå som är högre än under pandemin, men lägre än åren före pandemin. Under 2024 var gränshandeln 26 procent lägre än 2019, året före pandemin, mätt i ren alkohol. Den norska gränshandeln i Sverige är dock betydligt större än den danska och finska.

Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands

I rapporten hänvisas till två tidigare studier Där omfattningen av utländska besökares köp av alkohol i Sverige, inklusive den norska gränshandeln, jämförts med uppskattningar av svenskars konsumtion utomlands. Resultaten visar att skillnaden mellan dessa två grupper var mycket liten, både under perioden 2017–2020 och under år 2022.

Några uppgifter om svenskars resande utomlands som kan användas i de här beräkningarna har ännu inte publicerats för 2024. Däremot finns två centrala variabler tillgängliga: nettot av svenskars utgifter i samband med resor utomlands och utländska besökares utgifter vid resor i Sverige. Därutöver har den norska gränshandeln med alkohol i Sverige för 2024 beräknats. Både dessa storheter låg på i stort sett samma nivå år 2024 som 2022. Detta talar för att resultaten från beräkningarna för 2022 med hög sannolikhet också gäller för 2024.

Slutsatsen av detta är att de i Monitormätningarna publicerade uppgifterna om den totala anskaffningen av alkohol i Sverige mycket väl kan användas som mått på svenskars totala konsumtion av alkohol oavsett var den äger rum.

Köp av alkohol online 2022-2024

I en specialstudie som ingår i den här rapporten har onlinemarknaden kartlagts, och alkoholkonsumtionen bland onlineköpare har jämförts med konsumtionen hos dem som handlar i Systembolagets fysiska butiker.

- Totalt identifierades 53 leverantörer i kartläggningen av distansförsäljning, och ungefär 94 procent av dem säljer vin. Fler män än kvinnor har handlat alkohol de senaste 30 dagarna, via samtliga inköpskanaler, under åren 2022–2024.
- Ett genomgående resultat som kommit fram är att alla grupper (kön, utbildningsnivå, åldersgrupp och regioner) till största andel har handlat alkohol i Systembolagets fysiska butiker. Andelen som har handlat via distansförsäljning är genomgående låg i alla grupper.
- Konsumtionsnivåerna samt intensivkonsumtionen av alkohol är högst bland de som har handlat via distansförsäljning. Den är minst bland de som har handlat i Systembolagets fysiska butiker.